

Nr 29

Utlåtande i anledning av motioner angående byggnadsmaterial- industrin och byggnadsindustrin.

Bankoutskottet behandlar i detta utlåtande i ett sammanhang

a) de likalydande motionerna I: 910 av herrar *Knut Johansson* och *Högström* och II: 1044 av herr *Henningsson m. fl.*, såvitt de avser yrkande att riksdagen skall hemställa att Kungl. Maj:t tillsätter en branschutredning med uppgift att kartlägga koncentrationen i byggnadsmaterialbranschen och att lägga fram planer för främjandet av konkurrensen på byggnadsmaterialmarknaden,

b) de likalydande motionerna I: 339 av herr *Werner* och II: 382 av herr *Hermansson m. fl.*, vari yrkas att riksdagen skall i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag syftande till förstatligande av cement- och lättbetongindustrin samt den privatägda delen av tegelindustrin,

c) de likalydande motionerna I: 338 av herr *Werner* och II: 381 av herr *Hermansson m. fl.*, vari yrkas att riksdagen skall i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om att direktiven för byggindustrialiseringsutredningen kompletteras med uppdraget att utreda och framlägga förslag om ett statligt engagemang inom byggnadsindustrin.

De under a) nämnda motionerna har väckts i anledning av propositionen nr 11 angående anslag till teckning av aktier i AB Gullhögens Bruk och innehåller även ett yrkande om bifall till denna proposition. I nu angiven del har motionerna behandlats av statsutskottet i dess utlåtande nr 33. Detta har varit föremål för riksdagens beslut den 12 mars 1969, varvid propositionen och sålunda även det i sammanhanget aktuella motionsyrkandet bifallits.

Motionerna

I motionerna I: 910 och II: 1044 redogörs kortfattat för byggnadsmaterialbranschens struktur och den integration internt och med byggnadsverksamheten som kännetecknar branschen. Det konstateras att integrationen ger företagsgrupperna möjlighet bl. a. att arbeta med en intern och en extern prissättning och att styra en så stor del av utvecklingsarbetet att

1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1969. 8 saml. Nr 29*

de egna materialen och metoderna hävdar sig. Konkurrensbegränsningslagen ger enligt motionärerna otillräckliga möjligheter att komma till rätta med de nämnda förhållandena. Endast genom att mera konkurrens tillförs byggnadsmaterialbranschen bedömes ett verkligt skydd mot monopolskador kunna åstadkommas. Konkurrensen kan, framhålls det, skapas genom nya importmöjligheter, genom samhälleliga, kooperativa och fackliga nyetableringar och genom att nya material framkommer till följd av samhällsstyrd forskning och produktutveckling samt inköp av utländska forskningsresultat. Härvid sägs en långsiktig plan vara erforderlig. För detta ändamål rekommenderas att en branschutredning med anknytning till näringspolitiska rådet tillsätts. Dess uppgift skall vara att kartlägga var konkurrensbristerna finns, att bevaka att samhället främjar skapandet av ny konkurrens och att ta initiativ till samhälleliga etableringar. En sådan utredning skulle, påpekas det, få till uppgift snarare att fungera som ett effektuerande näringspolitiskt instrument än att kartlägga byggnadsmaterialbranschen.

Ägandeförhållandena, den tekniska strukturen och prispolitiken inom byggnadsmaterialindustrin har, säges det i motionerna *I: 339* och *II: 382*, stått i centrum i den byggnads- och bostadspolitiska debatten under efterkrigstiden, varvid missförhållanden påvisats. Statliga åtgärder är enligt motionärernas mening påkallade för att ett program som kan leda till lägre priser på byggnadsmaterial skall kunna åstadkommas. Motionärerna konstaterar att byggnadsmaterialbranschen produktionstekniskt kännetecknas av stark rationalisering men anser att »storfinansens starka grepp över densamma» förhindrat att materialkostnadernas andel av de totala byggkostnaderna sjunkit. Radikala medel säges erfordras för att bryta byggnadsmaterialindustrin ur storfinansens intressesfär. Statliga nyetableringar i konkurrenssyfte avvisas, eftersom den befintliga kapaciteten bedömes som tillräcklig.

I motionerna *I: 338* och *II: 381* hänvisas till ett av Svenska byggnadsarbetareförbundets kongress 1964 åt förbundsstyrelsen givet uppdrag att verka för bildandet av ett nytt byggnadsföretag med staten som huvuddelägare samt fackföreningsrörelsen och Kooperationen som övriga delägare. Sedan 1964 har, påpekas det, byggnadsindustrin genomgått påtagliga förändringar. Härvidlag nämns först bildandet av det fackliga företaget BPA Byggproduktion AB. Därefter berörs det ökade inflytande som affärsbankerna fått över byggnadsindustrin, bl. a. genom att byggnadsföretag köpts av bankerna närstående förvaltningsbolag. Motionärerna finner den koncentration av kapital och produktionsresurser som sker vara oroande och anser ett direkt statligt engagemang inom byggnadsindustrin nödvändigt med hänsyn till såväl bostadsproduktion som offentligt byggnad i framtiden.

Vissa uppgifter om byggnadsmaterialindustrin och byggnadsindustrin

På grundval främst av koncentrationsutredningens betänkande »Industrins struktur och konkurrensförhållanden» (SOU 1968: 5) och Industrins byggtrednings skrift »Ny byggmarknad» (Stockholm 1968) lämnas i det följande i anslutning till motionerna vissa uppgifter huvudsakligen om byggnadsmaterialindustrin.

Av husbyggnadskostnaderna beräknas ca hälften falla på material. Materialkostnaderna brukar fördelas på stommaterial (10—15 procentenheter) och stomkompletteringsmaterial (35—40 procentenheter).

Förbrukningen i Sverige av olika stommaterial uppgick år 1966 till följande belopp:

cement	325 milj. kr.
fabriksbetong	300 » »
betongvaror	550 » »
lättbetong	210 » »
tegel	230 » »
byggnadsstål	200 » »
trävaror	250 » »

Inom *cementindustrin* har förekommit en snabb utbyggnad av kapaciteten. Exporten och importen av cement är obetydlig. Mer än hälften av cementproduktionen vidareförädlas i betongvaru-, lättbetong- och eternitfabriker. Sin slutliga användning får tre fjärdedelar av cementproduktionen vid husbyggnad, främst avseende bostadshus.

Av landets sju cementfabriker ägs sex av Skånska Cement AB och den sjunde av AB Gullhögens Bruk, som är dotterbolag till det Svenska Handelsbanken närstående AB Industrivärden. De båda cementproducerande företagens marknadsandelar beräknas uppgå till knappt 80 % resp. drygt 20 %. Prisvariationerna har på senare år varit små. Vikande efterfrågan tar sig inte uttryck i prissänkningar. Vinstmarginalens storlek räknad över längre perioder har enligt en utredning av statens pris- och kartellnämnd inte i anmärkningsvärd grad avvikit från vad som är normalt för övrig industri.

Den industriella framställningen av *betong* har på senare år ökat snabbt. Under perioden 1960—1965 tredubblades produktionen. Tillverkningen är fördelad på ett mycket stort antal företag och i jämförelsevis liten utsträckning integrerad med cementtillverkningen.

Betongvarubranschen uppvisar likaledes ett stort antal företag men domineras till viss del, främst vad gäller byggelement, av tre stora företag. Ett av dessa, AB Skånska Cementgjuteriet, har stark ägaranknytning till Skånska Cement-koncernen och ett annat, AB Strängbetong, har viss ägaranknytning dit. I det tredje, A-Betong AB, har AB Gullhögens Bruk aktiemajoriteten. Varken koncentrationstendenserna eller riktprissamarbetet,

vilket är ofullständigt, anses ha givit upphov till en i egentlig mening administrerad prissättning.

Lättbetong tillverkas fr. o. m. innevarande år, sedan de statsägda Durox-bolagens anläggningar för lättbetongtillverkning avyttrats, dels av Ytong AB, som till en tredjedel ägs av AB Gullhögens Bruk, dels av Siporex-företagen, vilka ingår i Skånska Cement-koncernen. Försäljningen handhas av ett gemensamt försäljningsbolag. Utrikeshandeln med lättbetong är obetydlig. Prisnivån på lättbetong har varit stabil. Incitamenten till pris-konkurrens mellan tillverkarna är begränsade. Produkten är emellertid utsatt för konkurrens från andra material.

Tegelindustrin är fördelad på ett stort antal företag. Prissamverkan har relativt begränsad omfattning, och prisskillnaderna är stora mellan olika delar av landet. Vinstmarginalerna har tidvis varit pressade, men prisrelationen gentemot konkurrerande material har likväl försämrats.

Integrationen från cementtillverkningen fram till *byggnadsindustrin* har under 1960-talet ökat i omfattning. Landets största byggnads- och anläggningsföretag, AB Skånska Cementgjuteriet, har som ovan sagts stark ägaranknytning till Skånska Cement-koncernen. Det har 1967 förvärvat Byggnadsfirman Ohlsson & Skarne AB. AB Industrivärden har förvärvat John Mattsson Byggnads AB, vilket i sin tur förvärvat byggnadsföretagen Bergendahl & Höckert AB och Byggnads AB Harry Karlsson. Hermanssons Byggnads AB är sedan 1968 dotterbolag till A-Betong AB. Flertalet storföretag i byggnadsbranschen saknar dock anknytning till de två cementkoncernerna. Samtliga fackligt ägda byggföretag slogs 1967 samman till BPA Byggproduktion AB.

Utredningar rörande byggnadsmaterialindustrin och byggnadsindustrin

Ett flertal utredningar har under de senaste åren framlagt material om och väckt förslag rörande byggnadsmaterialindustrin och byggnadsindustrin eller inlett undersökningar och överväganden på dessa områden.

Byggnadsmaterialindustrin är en av de industrigrenar som har närmare undersökts av *koncentrationsutredningen*. I betänkandet »Industrins struktur och konkurrensförhållanden» (SOU 1968:5) redogörs under rubriken Byggnadsmaterialindustrin för produktionsförhållanden, marknadsstruktur, pris- och konkurrensförhållanden m. m. beträffande tegel, cement, lättbetong, planglas och wallboard, vilka varor tillsammans utgör inte fullt en fjärdedel av byggnadsmaterialsektorns produktion. I ett avsnitt om stålverken i samma betänkande berörs vissa andra byggnadsmaterial, bl. a. balk- och armeringsjärn. De uppgifter som lämnas avser i regel tiden t. o. m. 1965. Viss information om olika bankgruppers ägarintressen genom investment- och finansieringsbolag etc. lämnas i koncentrations-

utredningens betänkande »Kreditmarknadens struktur och funktionssätt» (SOU 1968: 3).

Statens pris- och kartellnämnd har enligt ett av Kungl. Maj:t år 1964 meddelat uppdrag verkställt en utredning rörande byggnads- och anläggningsbranschens struktur och ekonomiska förhållanden m. m., vars resultat redovisats 1967 under titeln »Samordning och splittring inom byggområdet». Rapporten över utredningsresultaten återges i allt väsentligt i Pris- och kartellfrågor nr 1—2, 1967. I rapporten lämnas vissa data rörande byggnads- och anläggningsverksamheten, varefter en beskrivning ges av den institutionella ramen för denna verksamhet. I ett avsnitt om planering och verkställande av byggnadsprojekt behandlas närmare de olika intressenter som deltar i byggprocessen. Sedan branschens organisatoriska struktur sålunda beskrivits diskuteras branschens situation, varvid bl. a. betonas att arbetsuppgifternas splittring mellan olika parter medför svårigheter att överblicka branschen och få en generellt sett hög effektivitet inom den. På grundval av kartläggningen av branschen presenteras en idéskiss till ett planläggnings- och upphandlingsförfarande på byggområdet. Rapporten har efter remissbehandling överlämnats till byggindustrialiseringsutredningen för att tas under övervägande i dess arbete.

För pris- och kartellnämndens räkning har vidare genomförts studier av bostadsbyggandet i Malmö—Lund-området, vilkas resultat publicerats i Pris- och kartellfrågor nr 3—4, 1968. Bl. a. redovisas där den regionala marknadsstrukturen såvitt gäller byggnadsföretag samt VVS- och elinstallatörer. Frågor som diskuteras är sambandet mellan effektivitet och konkurrens, mellan effektivitet och industriella produktionsformer samt mellan branschens produktionsformer och dess koncentrationsgrad ävensom möjligheterna till en industriell bostadsproduktion.

Byggupphandlingsutredningen, vars uppdrag avser en översyn av formerna för avtal om husbyggande för statens räkning m. m., framlade 1968 ett betänkande med titeln »Upphandling av byggnader. Del 1. Formerna» (SOU 1968: 20). Utredningsmannen utvidgade sina resonemang till att gälla upphandling av husbyggnader över huvud taget. Den upphandlingsform som i första hand rekommenderades var totalentreprenad på grundval av anbuds konkurrens och till avtalat objektpris. Härigenom skulle åstadkommas konkurrens med såväl pris som produkt. En vertikal integration, berörande både materialproducenter och byggnadsföretag, och en minskad uppdelning på olika fackföretag — såsom byggnads-, installations- och projekteringsföretag — betraktades av utredningsmannen som ett väsentligt inslag i en strukturell utveckling av byggnadsindustrin på ett med övrig industri jämförbart sätt.

Byggindustrialiseringsutredningen (ordförande landshövding Gustav Cederwall) tillkallades 1964 för att utreda frågan om åtgärder till främjande av byggnadsbranschens industrialisering. Utredningen, vars arbete alltjämt pågår, skall enligt sina direktiv i första hand inrikta uppmärksamheten på åtgärder som är ägnade att åstadkomma en effektivare organisation på byggnadsmarknaden. Bl. a. skall undersökas på vad sätt en ökning av den industriella tillverkningen av byggelement kan åstadkommas. Skulle utredningen därvid komma till den slutsatsen att staten bör ta egna produktionsinitiativ, bör den överväga formerna härför. I direktiven framhålles att i detta sammanhang bör prövas om statliga åtgärder kan ges formen av samverkan med andra på byggnadsmarknaden verksamma organ.

Byggindustrialiseringsutredningen har lagt fram ett par delbetänkanden, det senaste med titeln »Upphandling av stora bostadsprojekt» (SOU 1968: 43). Utredningen redovisar här nuvarande struktur i fråga om projektstorlek, byggherrar och upphandlingssätt. Vissa delar av byggandets förutsättningar genomgås. Upphandlingen och formerna för denna behandlas mot bakgrund av de krav som främst stora bostadsprojekt aktualiserar. Bland de problem som studerats märks serieeffekten vid bostadsbyggandet. Totalentreprenaden bedömes ha goda förutsättningar att tillgodose de krav på integration som industriellt byggande ställer. Denna entreprenadform anses dock fordra ett omfattande utvecklingsarbete hos såväl byggherrar som entreprenörer. — Betänkandet har remissbehandlats. En redogörelse för betänkandets innehåll jämte en sammanställning av remissvaren återfinnes i årets statsverksproposition (bil. 13, s. 193 ff.). I anslutning till utredningen har chefen för inrikesdepartementet i statsverkspropositionen (bil. 13, s. 220 ff.) gjort vissa uttalanden som berörts av statsutskottet i dess av riksdagen godkända utlåtande nr 50 (s. 12 f.).

Industrins byggutredning har genomförts inom den privata sektorn på initiativ av Sveriges industriförbund, Svenska byggnadsentreprenörföreningen och Svenska byggnadsindustriförbundet. Utredningen har resulterat i en skrift med titeln »Ny byggmarknad» (Stockholm 1968).

Utredningen har undersökt förutsättningarna för rationalisering och snabbare produktivitetsutveckling inom byggbranschen. Den rekommenderar att produktansvar för en byggnads slutliga utformning och framställning skall åvila ett och samma företag. Produktutformning, kvalitet, leveranstid och produktgaranti skulle härvid bli medel i konkurrensen. Marknadsföringen inom byggnadsindustrin skulle komma att intensifieras och få en uppläggning liknande den som är vanlig inom industrin i övrigt. Utredningen behandlar i övrigt bl. a. produktutvecklingsarbetet och byggbranschens konkurrensbetingelser. I sistnämnda hänseende konstateras att marknadsbildningen är relativt splittrad och att ett betydande utrymme finns

för strukturrationalisering. Beträffande relationerna i ledet byggnadsproducent—materialproducent påpekas att säljsidan i stor utsträckning utmärks av fåtalskonkurrens och att för flera betydelsefulla materialslag råder duopol. Ett avsevärt antal registreringar i kartellregistret föreligger på byggnadsmaterialområdet. Dessa avtal säges dock vara ensidigt konkurrensbegränsande endast i ett mindre antal fall. Utmärkande för konkurrensförhållandena på byggnadsmarknaden är, framhålls det, dels att överkapacitet ofta leder till hård konkurrens inom varje område, dels att konkurrensen ofta gestaltar sig som en konkurrens mellan olika produkter, varvid det mindre är fråga om en renodlad priskonkurrens än om en konkurrens med tekniskt och ekonomiskt betydelsefulla egenskaper hos produkterna. Denna produktutvecklingskonkurrens bedömes åtminstone på lång sikt ha en kostnadsnedpressande effekt i lika hög grad som den mer renodlade priskonkurrensen. För att konkurrensens effekt skall öka anses det emellertid nödvändigt att rationella relationer mellan köpare och säljare etableras i alla led.

Tidigare behandling av likartade motionsyrkanden

Motioner som rört tillskapande av ett allmänägt bostadsbyggnadsföretag och sålunda varit nära besläktade med de nu föreliggande motionerna I: 338 och II: 381 har tidigare väckts vid 1965, 1966 och 1967 års riksdagar. Bankoutskottet har i sina utlåtanden (1965 nr 20, 1966 nr 5, 1967 nr 54) över dessa motioner hänvisat till byggindustrialiseringsutredningens pågående arbete och med hänsyn därtill ansett skäl saknas för en särskild utredning i det syfte som motionärerna föreslagit. I enlighet med vad utskottet förordat har riksdagen lämnat motionerna utan åtgärd.

I folkpartiets partimotioner vid årets riksdag angående bostadspolitiken (I: 65 och II: 83) yrkades bl. a. att riksdagen i syfte att nedbringa boendekostnaderna skulle hos Kungl. Maj:t hemställa om tillsättande av en parlamentarisk utredning, i vilken även representanter för bygg- och bostadsmarknadens parter skulle ingå, med uppgift att undersöka byggnadsindustrins och byggnadsmaterialindustrins produktivitets- och prisutveckling, dessa branschers konkurrensförhållanden samt hur rationaliseringsvinster bäst kan komma de boende till godo och att ange riktlinjerna för ett permanent verksamt organ för dessa frågor. Statsutskottet (utl. nr 50) anslöt sig helt till motionärernas syfte men ansåg inte en utredning med föreslagen konstruktion vara det lämpligaste medlet att nå detta syfte. Utskottet avstyrkte motionsyrkandet. Riksdagen följde utskottet och avslog sålunda en reservation vari hemställdes om bifall till detta yrkande.

Utskottet

Såväl byggnadsmaterialindustrin som byggnadsindustrin har under de senaste åren, såsom framgår av den redogörelse utskottet ovan lämnat, varit föremål för ett omfattande utredningsarbete både i statlig regi och på näringslivets eget föranstaltande. Utöver de särskilda utredningar som utskottet har redovisat bör också nämnas den kontinuerligt fortgående verksamheten vid statens institut för byggnadsforskning.

Vid de olika utredningarna har inte minst uppmärksamats situationen inom byggnadsmaterialindustrin och dess betydelse för produktionsförhållanden och kostnadsläge inom byggnadsverksamheten. Dessa frågor har tagits upp i motionerna I: 910 och II: 1044, där speciellt den fortgående integrationen inom byggnadsmaterialindustrin och mellan denna och byggnadsindustrin behandlas. En branschutredning, snarast utformad som ett aktivt näringspolitiskt instrument, förordas i syfte att konkurrensen på byggnadsmaterialmarknaden skall främjas.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att byggnadsmaterialproduktionen och byggnadsverksamheten bör ses i ett sammanhang. En granskning av de båda industrigrenarnas struktur ger en splittrad bild. Vissa delbranscher, t. ex. cementindustrin, kännetecknas av en långt driven strukturrationalisering, andra av att antalet oberoende, ofta små, företag alltså är stort. Det sistnämnda gäller inte minst själva byggnadsverksamheten. I de fall då en strukturuomvandling genomförts kan det stundom tänkas vara befogat att väcka frågan huruvida vinsten härav verkligen kommit konsumenterna till del. Från byggnadsindustrins sida har uttryckts intresse för en ökad konkurrens inom byggnadsverksamheten, baserad på ett enhetligt produktansvar för de skilda projekten och innefattande olika konkurrensmedel.

Med hänsyn till statens och kommunernas starka engagemang i bostadsbyggandet och till den stora omfattningen av det offentliga byggandet är det naturligt att staten ägnar byggnadsområdet särskilt intresse. Detta intresse har bl. a. kommit till uttryck i den rad av statliga utredningar som på senare tid behandlat frågor rörande de nu aktuella branscherna. Ytterligare resultat är att vänta, bl. a. från byggindustrialiseringsutredningen. Enligt utskottets uppfattning är det föreliggande och väntade utredningsmaterialet tillsammans så omfattande och mångsidigt att det kan utgöra underlag för en samlad bedömning av byggnadsmaterialindustrin och byggnadsindustrin. Någon stor branschutredning ter sig därför inte erforderlig. I den mån behov föreligger av ytterligare information rör det sig snarare om mindre undersökningar av kompletterande natur.

Utskottet har erfarit att inom Kungl. Maj:ts kansli föreligger planer att tillsätta en särskild arbetsgrupp med uppgifter på byggområdet. Denna skulle bestå av representanter för berörda departement och dess uppdrag

vara att göra en samlad värdering av befintliga utredningsresultat, att inventera behovet av ytterligare undersökningar och att skissera ett handlingsprogram för åtgärder från statens sida på byggområdet under de närmaste åren. Särskilt skulle det härvid bli aktuellt att ägna uppmärksamhet åt kartellsamarbetet inom byggnadsmaterialindustrin. I anslutning till arbetsgruppens arbete skulle när så bedömdes lämpligt upptas diskussioner i näringspolitiska rådet. De nu refererade planerna tillgodoser enligt utskottets mening i allt väsentligt de i motionerna I: 910 och II: 1044 framförda önskemål som här behandlas, varför något skäl för riksdagen att till Kungl. Maj:t rikta en särskild hemställan i ämnet inte synes föreligga.

I motionerna I: 339 och II: 382 behandlas en viktig del av byggnadsmaterialproduktionen, nämligen cement- och lättbetongindustrin samt tegelindustrin, den sistnämnda såvitt den är privatägd. Motionärerna önskar ett förstatligande av dessa industrigrenar. Utskottet hänvisar till vad ovan anförts om statlig utredningsverksamhet på byggområdet. Dessutom vill utskottet erinra om att staten — efter det att motionerna I: 339 och II: 382 väcktes — till följd av avtal med AB Gullhögens Bruk fått direkt insyn i ett av storföretagen inom byggnadsmaterialbranschen. Åtgärder för ett sådant förstatligande som motionärerna siktar till finner utskottet inte motiverade.

Motioner om tillskapande av ett allmänägt bostadsbyggnadsföretag har utskottet vid flera tidigare tillfällen avstyrkt under hänvisning till byggindustrialiseringsutredningens pågående arbete. I motionerna I: 338 och II: 381 föreslås nu tilläggsdirektiv för denna utredning som uttryckligen ger den i uppdrag att framlägga förslag om ett statligt engagemang inom byggnadsindustrin. Som utskottet flera gånger påpekat talas redan i utredningens direktiv om att utredningen, därest den kommer till slutsatsen att staten bör ta egna produktionsinitiativ, skall överväga formerna därför. Detta uttalande avser närmast industriell tillverkning av byggelement. En ändring av direktiven för byggindustrialiseringsutredningen är utskottet inte berett att tillstyrka.

Åberopande vad här anförts hemställer utskottet
att riksdagen avslår

- 1) motionerna I: 910 och II: 1044, såvitt nu är i fråga,
- 2) motionerna I: 339 och II: 382,
- 3) motionerna I: 338 och II: 381.

Stockholm den 13 maj 1969

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Ståhle (s), Åke Larsson (s), Palm (s)*, Stefanson (fp)*, Åkerlund (m), Lundin (s) och Brundin (m);

från a n d r a kammaren: herrar Regnéll (m), Hagnell (s), Franzén i Motala (s), Bengtsson i Landskrona (s), Börjesson i Glömminge (cp), Larsson i Umeå (fp), Rask (s) och Fälldin (cp)*.

* Ej närvarande vid justeringen.